
TRUMP, AVRUPA VE RUSYA

30.12.2016

Yenisafak, 29 Aralık 2016 (Süleyman Seyfi Öğün)

Avrupa, II. Genel Savaş sonrasında çok ilginç bir formasyonun ürünü olarak temâyüz etti. Biliyoruz ki savaş sonrasında ABD Hegemonyası şekillendi. Buna göre Britanya sahnenin gerisine çekiliyor ve yerini ABD'ye bırakıyordu. Bu geçiş çoğu defâ yanlış değerlendirilir. Bahse konu olan süreç Britanya'nın târih sahnesinden çekilmesi değil ve fakat dominyonlarıyla berâber, savaşın gerçek muzafferî olan ABD'yi yanına alarak ve ön plâna geçirerek; eksilmiş gücünü tâzelemesidir.

Atlantik Bloku olarak vasıflandırabileceğimiz bu yeni oluşumun çok açılımlı bir oluşum olduğunu düşünebiliriz. Açılımın esaslı dinamiklerinden birisi de, başta Almanya ve Fransa olmak üzere Kıt'a Avrupasını etkili bir kontrol ağına dâhil etmektir. Bu kontrol ağı, başta Marshall Yardımları olmak üzere çeşitli fonlamalar üzerinden ayağa kaldırılmasını; bir üretim ve tüketim havzasına dönüştürülmesini içeriyordu. Atlantik Bloku bunu Eurodolar operasyonları ile yapıyor ve Kıt'anın en kırılgan tarafı olan enerji meselesinde onu sıkı bir markaja tâbi tutuyordu. Askerî bağımlılık da NATO üzerinden gerçekleştiriliyordu. Bu arada Sovyetlerin kontrol ettiği bir Doğu Avrupa, Avrupa'nın başı üzerinde bir Demokles Kılıcı gibi tutuluyordu.

Avrupa bu siyâsetlerden alabildiğine yıldı. Evet toparlanıyor ve ayağa kalkıyordu. Ama eş anlı olarak baskılanıyordu da. (Almanya'nın kendisine tanınan sınırları zorlayan bir büyüme trendine girdiği her aşamada baskılanmasına misâl; 1970'lerin başında 40 milyar Mark fazla verdiği bir dönemde sun'i petrol fiyatı artışı ile durdurulmasıdır. Benzer bir olgu da Pasifik'te benzer bir mukadderata mahkûm edilmiş olan Japonya'nın 1980-1990 arasında sistem açısından dengesiz sayılabilecek büyümesinin bastırılmasıdır). De Gaulle ve Adenauer bunları aşmak için çırpındı. Nihâyet Avrupa Birliği Projesi adım adım hayâta geçirildi.

AB târihin en kritik gelişmelerinden birisi de, 1970'lerin başında Willy Brandt'ın Sovyetler ile kurduğu yakınlıktır. Şahsî kanâatime göre bu Atlantik Blokunun asla kabûl edemeyeceği; ama önlemekte de başarılı olamadığı bir girişimdi. Eğer AB bir dereceye kadar başarılı olabildiyse bunun en mühim desteklerinden birisi de bu yakınlıktı. Atlantik Bloku buna cevâbını Çin ve Rusya arasındaki çatlağı büyütürken ve Çin'i Rusya'dan kopararak verdi.

1990'lardan başlayarak Sovyet Siteminin çökmesi Atlantik Blokunun Avrupa siyâsetleri için bâzı yeni fırsatlar doğurdu. Bir kere düşün dernek kurarak Doğu Almanya'yı ve daha pek çok eski Doğu Avrupa memleketini AB sistemine katarak onu büyük mâliyetlere mahkûm ettiler. Ama yeni tablo Almanya'nın emperyal temeldeki târihsel reflekslerini de harekete geçirdi. Balkanların parçalanmasına müdahil oldu. Atlantik Bloku, bu reflekslerin uyanmasını da değerlendirdi. Özellikle de Rusya ile Almanya arasındaki gerilimin doğmasını teşvik etti. Almanya'yı Ukrayna mâcerasına soktu. Ardından Brandt doktrini çökertildi. ABD'deki Demokrat siyâsetlerin Almanya başta olmak üzere Avrupa'yı Rusya'dan uzaklaştırmak olduğunu söyleyebiliriz. Burada Almanya'ya vaad edilenin ucuz, bol ve yüksek kaliteli Körfez petrolü olduğunu düşünüyorum. Arap Baharı'nın bu

temelde hayâta geçirilen bir siyâset olduğunu da bu eksen de değ erlendirmek gerekiyor. Diğ er taraftan AB'nin Kürtç ülük kartına dört bir elle sarılması, enerji yolunu, Avrupa'yı zorlayan Türkiye'nin elinden almakla â lâkalı olduğunu düşünüyorum.

Rusya ise Pasifik'te Çin ile ilişkilerini güçlendirerek ve her türlü saldırıyı enerjik bir karşı çıkışla karşıladı. Ukrayna'daki gücünü arttırdı. Kırım'ı işgâl ederek Karadeniz'de gücünü arttırdı. En son aşamada ise Suriye'ye etkili bir şekilde müdâhil oldu. Önce yanına İran'ı aldı. Daha sonra Atlantik Blokunun bunalttığı Türkiye ile çok ciddî bir enerji koridorunun hayâta geçirilmesi yolunda adımlar attı. Son Moskova anlaşması ve ardından gelen süreç Atlantik Blokunun bütün hesaplarını kırdı. Trump'ın Rusya ile yakınlaşma siyâseti Demokratları ve Avrupa'yı çileden çıkarıyor. Bu arada Almanya kendine geliyor. Onu Fransa izliyor. Yeniden Rusya'ya yakınlaşma sinyalleri veriliyor.

Bakalım Trump ne yapacak? Karşısında, her biri farklı sâiklerle de olsa kaybedecek bir şeyi olmayan bir Rusya; Türkiye ve İran Bloku var. Son zamanlardaki ard arda gelen tuhaf ölümler, kazâlar, terör saldırıları gerilimin devâm etmekte olduğuna işâret ediyor. Trump ya bu blokla çatışmayıp belirli tâvizler vererek başka bir oyun kuracak; veyâ baskılara dayanamayıp gerilimleri büyütecek...

Kaynak/Source: